

ODPOWIEDZIALNOŚĆ PRAWNA LEKARZA WETERYNARII

Amelia Konieczna-Bagińska, Miłosz Bagiński-Żyta

Kancelaria Radców Prawnych w Zielonej Górze

52

„Odpowiedzialność lekarza weterynarii”, „odpowiedzialność prawna weterynarza”, „błąd w sztuce lekarskiej” to hasła, których wyszukanie w popularnych przeglądarkach internetowych daje wiele wyników. W jednych tekstach traktuje się o „odpowiedzialności weterynarza” po prostu, raczej dla zwrócenia uwagi, w innych – dąży do wyczerpania tematu (co i my pragniemy uczynić niniejszym artykułem). Temat ponad wszelką wątpliwość jest wart uwagi – jeśli nie z powodu swojej złożoności, to ze względów czysto praktycznych, wszak dotyka kwestii codziennej praktyki zawodowej. Dlatego w niniejszej publikacji przywołujemy „typy” odpowiedzialności lekarza weterynarii, przywołujemy ich podstawy prawne i ewentualne konsekwencje, jak również wskazujemy na możliwe „środki obrony”.

W kontekście szeroko rozumianej „odpowiedzialności prawnej” lekarza weterynarii należy dokonać rozróżnienia na odpowiedzialność:

- zawodową,
- dyscyplinarną,
- cywilnoprawną,
- karną,

przy czym powyższe wyliczenie jest „przykładowe”, w tym znaczeniu, że nie uwzględnia żadnej „gradacji” (choć wypada poczynić pewne zastrzeżenie w odniesieniu do takiego przewinienia zawodowego, które wyczerpuje, bądź może wyczerpywać, znamiona przestępstwa – poświęcimy temu uwagę w dalszej części tekstu).

Odpowiedzialność zawodowa lekarza weterynarii

Materialnoprawną podstawę odpowiedzialności zawodowej, w tym odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii, stanowi przepis rangi ustawowej (1). Uregulowania zawarte w Kodeksie Etyki Lekarza Weterynarii są „skonkretyzowaniem” tej odpowiedzialności (2).

W ustawie z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych tym przepisem jest art. 45, stosownie do którego członkowie samorządu podlegają odpowiedzialności zawodowej przed sądami lekarsko-weterynaryjnymi za postępowanie sprzeczne

z zasadami etyki i deontologii weterynaryjnej oraz za naruszenie przepisów o wykonywaniu zawodu lekarza weterynarii. Powołany przepis „otwiera” rozdział 6. powołanej ustawy („Odpowiedzialność zawodowa”).

Kodeks Etyki Lekarza Weterynarii

Zasady etyki i deontologii weterynaryjnej uchwała Krajowy Zjazd Lekarzy Weterynarii (3). Obecny Kodeks Etyki Lekarza Weterynarii uchwalono 26 stycznia 2008 roku uchwałą o numerze 3/2008/VII.

Kodeks Etyki Lekarza Weterynarii podzielono na część ogólną (art. 1-11) i szczególną (art. 12-47). Część szczególna została „pogrupowana” w rozdziałach:

1. zasady postępowania lekarza weterynarii wobec zwierząt, ich właścicieli i opiekunów (art. 12-29),
2. rola lekarza weterynarii w ochronie zdrowia publicznego oraz ochronie środowiska i praw zwierząt (art. 30),
3. doświadczenia na zwierzętach (art. 31-33),
4. stosunki wzajemne między lekarzami weterynarii (art. 34-43),
5. przepisy końcowe (art. 44-47).

Legal liability of the veterinarian

The authors devote their article to the broadly understood legal responsibility of a veterinarian. The article concerns liability: professional, disciplinary, civil and criminal. The authors point to the legal basis of individual types of liability, also considering the specifics of civil and criminal proceedings. The authors also present defence measures for veterinarians in each of the proceedings concerning the legal liability of veterinarians.

Keywords: veterinarian, legal liability, professional liability, disciplinary liability, civil liability, liability for damages, criminal liability, professional misconduct.

ADOBE STOCK

Postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii a stosowanie przepisów Kodeksu karnego i Kodeksu postępowania karnego

Co istotne, uregulowania zawarte w ustawie z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych (ani, tym bardziej, zlokalizowane w Kodeksie Etyki Lekarza Weterynarii) nie wyczerpują materii odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii. W sprawach nieuregulowanych przywołaną ustawą na mocy odesłania z jej art. 62 ust. 1 do postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy weterynarii stosuje się odpowiednio przepisy:

1. ustawy z 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego (lecz nie stosuje się przepisów o oskarżycielu prywatnym, powódzie cywilnym, przedstawicielu społecznym, postępowaniu przygotowawczym i środkach przymusu, z wyjątkiem przepisów o karze pieniężnej),
2. rozdziałów I-III i art. 53 ustawy z 6 czerwca 1997 roku – Kodeks karny.

Rozdział I Kodeksu karnego dotyczy zasad odpowiedzialności karnej; rozdział II – form popełnienia przestępstwa (na gruncie odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii: przewinienia zawodowego); rozdział III – wyłączenia odpowiedzialności karnej (odpowiedzialności zawodowej). Art. 53 Kodeksu karnego zawiera tak zwane dyrektywy sądowego wymiaru kary.

Przepisy wykonawcze dotyczące postępowania w sprawie odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii

Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej został upoważniony do określenia szczegółowych przepisów dotyczących postępowania w sprawach odpowiedzialności zawodowej lekarzy weterynarii (4).

Tego „uszczegółowienia” dokonał rozporządzeniem z 29 lipca 1993 roku w sprawie postępowania dotyczącego odpowiedzialności zawodowej lekarzy weterynarii. Przepisami wykonawczymi unormował:

1. właściwość i skład sądu lekarsko-weterynaryjnego (rozdział 2.: § 8-10),
2. kwestię stron, obrońców i pokrzywdzonych (rozdział 3.: § 11-15),
3. postępowanie wyjaśniające (rozdział 4.: § 16-25),
4. postępowanie przed sądem lekarsko-weterynaryjnym I instancji (rozdział 5.: § 26-42),
5. kwestię wnoszenia środków odwoławczych (rozdział 6.: § 43),
6. postępowanie przed sądem lekarsko-weterynaryjnym II instancji (rozdział 7.: § 44-52),
7. tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych (rozdział 8.: § 53-54),
8. wykonywania prawomocnych orzeczeń (rozdział 9.: § 55-56),
9. wznowienia postępowania (rozdział 10.: § 57),
10. koszty postępowania (rozdział 11.: § 58-61).

Przebieg postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy weterynarii

„Oskarżycielem” w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej le-

karzy weterynarii jest rzecznik odpowiedzialności zawodowej (5). Wszczęta postępowanie wyjaśniające, jeżeli uzyska wiarygodną informację o przewinieniu z zakresu lekarsko-weterynaryjnej odpowiedzialności zawodowej (6), a odmawia wszczęcia postępowania, jeżeli zachodzą przesłanki je wyłączające (7) (umarza postępowanie, jeżeli wyłączające je przesłanki wystąpią po wszczęciu postępowania wyjaśniającego, w jego toku (8)).

Należy odróżnić samo wszczęcie postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej od przedstawienia zarzutów, następującego wówczas, jeżeli dane istniejące w chwili wszczęcia postępowania lub zebrane w jego toku zawierają dostateczne podstawy do przedstawienia zarzutów lekarzowi weterynarii (9).

W toku postępowania wyjaśniającego lekarz weterynarii ma prawo składać wszystkie wyjaśnienia, które uważa za istotne dla sprawy, jak również zgłaszać wnioski dotyczące przesłuchania świadków, powołania biegłych oraz przeprowadzenia innych dowodów (10). Nadto może ustanowić nie więcej niż dwóch obrońców spośród lekarzy weterynarii, adwokatów lub radców prawnych (11).

Także na gruncie postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii możemy dokonać rozróżnienia na obrońcę z wyboru i obrońcę z urzędu. Dodatkowego spoproszenia wymaga obrońca z urzędu, bowiem:

- jest ustanawiany bez konieczności wnioskowania o to przez obwinionego w przypadku, gdy obwiniony nie ma obrońcy z wyboru, a zachodzi uzasadniona wątpliwość co do poczytalności obwinionego (12),
- ustanawia się go na wniosek obwinionego, w innych uzasadnionych przypadkach (13).

Obrońcą nie może być członek sądu lekarsko-weterynaryjnego i rzecznik odpowiedzialności zawodowej (14).

Postępowanie przed sądem lekarsko-weterynaryjnym jest II-instancyjne (przy czym kontrolę odwoławczą wywołuje skutecznie wniesione odwołanie; od orzeczenia II-instancyjnego przysługuje „jeszcze” kasacja do Sądu Najwyższego, aczkolwiek zaznaczamy, że jest to środek odwoławczy od orzeczenia już prawomocnego (15), a jego podstawy zostały przez ustawodawcę zawężone do rażącego naruszenia prawa (16).

Kary możliwe do orzeczenia przez sąd lekarsko-weterynaryjny

Sąd lekarsko-weterynaryjny może orzekać następujące kary:

1. upomnienie,
2. naganą,
3. zawieszenie prawa do wykonywania zawodu lekarza weterynarii na okres od trzech miesięcy do trzech lat,
4. pozbawienie prawa wykonywania zawodu (17).

Już na pierwszy rzut oka dostrzegamy przyjętą przez ustawodawcę gradację – od kary najłagodniejszej, a przez to najmniej uciążliwej, po karę najsurowszą, nieważąc dalsze wykonywanie zawodu. Nawiążmy w tym względzie do raz już przywołanego art. 53 Kodeksu karnego, znajdującego odpowiednie zastosowanie w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy weterynarii, a zawierającego tak zwane sądowe dyrektywy wymiaru kary. Sąd wprawdzie wymierza karę według swojego uznania, lecz jest obowiązany uwzględnić stopień społecznej szkodliwości czynu, okoliczności obciążające i łagodzące, cele kary w zakresie społecznego oddziaływania, a także cele zapobiegawcze. Nadto dolegliwości kary nie może przekraczać stopnia winy (*vide*: § 1 powołanego przepisu). Rodzaj kary ani jej rozmiar nie powinny być dowolne. Co nader istotne, niewspółmierność kary może być przedmiotem zarzutu tak w odwołaniu (18), jak również w kasacji (19) – z zastrzeżeniem, które rozwijamy w następnym akapicie.

Kwestia zaskarżenia rozstrzygnięć sądu lekarsko-weterynaryjnego

Otóż faktycznie obwiniony i rzecznik odpowiedzialności zawodowej mogą odwołać kwestionować orzeczoną karę, zarzucając jej niewspółmierność. Taki zarzut nie służy natomiast pokrzywdzonemu, który rozstrzygnięcie I-instancyjne może skarżyć wyłącznie co do winy (20). Innymi słowy, pokrzywdzony w odwołaniu nie zarzuci skutecznie, że wymierzona wobec obwinionego lekarza weterynarii kara jest zbyt łagodna (ani – chociaż prywatnie tego się nie spodziewamy – nie zarzuci skutecznie rażącej surowości kary).

Termin do wniesienia odwołania od orzeczenia sądu I instancji wynosi czterdzieści dni, liczonych od daty doręczenia skarżącemu orzeczenia lub postanowienia wraz z uzasadnieniem oraz pouczeniem o terminie i trybie wniesienia odwołania (21).

Kasacja służy od wyroku sądu lekarsko-weterynaryjnego II instancji (22). Jeżeli z kasacją występuje pokrzywdzony, obwiniony, Krajowy Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej – obowiązuje przymus adwokacko-radcowski, to znaczy kasacja powinna być sporządzona i podpisana przez adwokata albo radcę prawnego (23). Wnosi się ją w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia skarżonego orzeczenia II-instancyjnego (24).

Kara nagany, zawieszenia prawa wykonywania zawodu i pozbawienia prawa wykonywania zawodu pociągają za sobą utratę prawa wybieralności do organów izb lekarsko-weterynaryjnych do czasu usunięcia z rejestru wzmianki o ukaraniu (25). Ponadto, lekarz weterynarii zawieszony w prawie wykonywania zawodu, nie może wykonywać zawodu w żadnej formie (26). Z kolei kara pozbawienia prawa do wykonywania zawodu lekarza weterynarii powoduje skreślenie z rejestru członków okręgowej izby lekarsko-weterynaryjnej i wyłącza możliwość ubiegania się o ponowne uzyskanie prawa wykonywania zawodu lekarza weterynarii przez okres dziesięciu lat od daty uprawomocnienia się orzeczenia, którym wymierzono lekarzowi weterynarii tę karę (27).

Prawomocne ukaranie zawieszeniem prawa wykonywania zawodu lub pozbawieniem prawa wykonywania zawodu powoduje wygaśnięcie z mocy prawa stosunku pracy lekarza weterynarii, ze skutkami jak w przypadku rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika (28).

Zasadnicza „niezależność” postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii od postępowania karnego lub dyscyplinarnego

Postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej o ten sam czyn toczy się niezależnie od postępowania karnego lub dyscyplinarnego, lecz może być zawieszane do czasu ukończenia postępowania karnego (29).

Przywołaliśmy jeden do jednego brzmienie przepisu. Skonfrontujmy jego treść ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Najwyższy, zawartym w wyroku z 29 września 2015 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt SDI 33/15. Sąd Najwyższy stwierdza w uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia, że fakultatywna forma zawieszenia postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej przekształca się w obowiązek,

kiedy to od wyniku postępowania karnego jest uzależnione obliczenie okresu przedawnienia deliktu dyscyplinarnego (przewinienia zawodowego). Zastrzeżmy, Sąd Najwyższy odnosi się do przepisów ustawy o izbach lekarskich z 2 grudnia 2009 roku. Niemniej tak jak w art. 54 ust. 2 ustawy o izbach lekarskich dopuszcza się fakultatywne zawieszenie postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarza, tak fakultatywność zawarto w art. 52 ustawy z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarze weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych. Zatem literalnie odczytując przepis, postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej może (nie musi) zostać zawieszono do czasu ukończenia postępowania karnego, lecz względy celowościowe (ustalenie terminu przedawnienia) uzasadniają zawieszenie postępowania w jej przedmiocie.

Przedawnienie przewinienia zawodowego

Tym sposobem przechodzimy do kwestii przedawnienia odpowiedzialności zawodowej. Rozróżniamy przedawnienie ścigania od ustania karalności. Z zasady nie można wszcząć postępowania w sprawie odpowiedzialności zawodowej, jeżeli od chwili czynu upłynęły trzy lata (30). Jeżeli czyn zawiera znamiona przestępstwa, przedawnienie odpowiedzialności zawodowej następuje nie wcześniej niż przedawnienie karne (31). Karalność przewinienia ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęło pięć lat (32).

Na gruncie odpowiedzialności zawodowej lekarza, regulowanej już powołaną ustawą z 2 grudnia 2009 roku o izbach lekarskich, Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że jedynie prawomocny wyrok sądu powszechnego skazujący za przestępstwo, którego znamiona są zawarte w zarzuconym przewinieniu zawodowym jest podstawą ustaleń w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, że przewinienie zawiera znamiona przestępstwa (33).

Sąd Najwyższy przyjął ponadto, że gdy czyn stanowiący przewinienie zawodowe stanowi jednocześnie przestępstwo, przedawnienie dyscyplinarne następuje nie wcześniej niż ustanie karalności przestępstwa, co oznacza, że dotyczy ono zarówno przedawnienia wszczęcia postępowania, jak również przedawnienia karalności przewinienia zawodowego (34).

Rejestr ukaranych

Usunięcie z rejestru ukaranych wzmianki o ukaraniu następuje z urzędu, to znaczy bez konieczności wystąpienia przez ukaranego lekarza weterynarii ze stosownym wnioskiem, po upływie:

1. trzech lat od daty uprawomocnienia się orzeczenia o ukaraniu karą upomnienia lub nagany,
2. pięciu lat od daty odbycia kary zawieszenia prawa wykonywania zawodu,
3. piętnastu lat od daty uprawomocnienia się orzeczenia o ukaraniu karą pozbawienia prawa wykonywania zawodu, jeżeli w tym czasie lekarz weterynarii nie zostanie ukarany lub nie zostanie przeciw niemu wszczęte postępowanie w sprawie odpowiedzialności zawodowej (35).

Zauważmy różnicę:

- pozbawienie prawa wykonywania zawodu pozbawia lekarza weterynarii prawa wybieralności do organów izb lekarsko-weterynaryjnych do czasu usunięcia wzmianki z rejestru ukaranych, czyli przez okres piętnastu lat od daty uprawomocnienia się orzeczenia o ukaraniu tą karą (36),
- i pozbawia prawa ponownego uzyskania prawa wykonywania zawodu lekarza weterynarii przez okres dziesięciu lat od daty uprawomocnienia się orzeczenia o ukaraniu karą pozbawienia prawa wykonywania zawodu (37).

Reasumując, lekarz weterynarii po upływie dziesięciu lat od prawomocności pozbawienia prawa wykonywania zawodu będzie mógł ubiegać się o ponowne uzyskanie tego prawa, natomiast przez pozostały okres nie skorzysta z biernego prawa wyborczego do organów izb lekarsko-weterynaryjnych.

Okręgowy sąd lekarsko-weterynaryjny, za pisemną zgodą stron, może rozpatrywać, jako sąd polubowny, spory między lekarzami weterynarii oraz między lekarzami weterynarii a innymi pracownikami instytucji weterynaryjnych, a także między lekarzami weterynarii a innymi osobami lub instytucjami, jeżeli te spory dotyczą wykonywania zawodu lekarza weterynarii (38).

Odpowiedzialność dyscyplinarna lekarza weterynarii

Niekiedy potocznie odpowiedzialnością dyscyplinarną określa się odpowiedzialność zawodową, czyli tę opisaną poprzed-

nim podtytułem. Wyłuszczyliśmy, że nie są to jednak pojęcia synonimiczne. Odpowiedzialność dyscyplinarną odnosimy do przepisów ustawy z 26 czerwca 1974 roku – Kodeks pracy.

Umowa o pracę rozwiązuje się między innymi przez oświadczenie jednej ze stron bez zachowania okresu wypowiedzenia (39) (w tym kontekście kolokwialnie mówi się o dyscyplinarce). Na potrzeby niniejszego artykułu ograniczymy się do wyjaśnienia kwestii dotyczących zawinionego przez pracownika wypowiedzenia umowy o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia (wypowiedzenie umowy o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia jest również dopuszczalne w przypadkach, w których pracownikowi nie przypisuje się winy – *vide*: art. 53 Kodeksu pracy).

Pracodawca może rozwiązać umowę o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika w razie:

- 1) ciężkiego naruszenia przez pracownika podstawowych obowiązków pracowniczych,
- 2) popełnienia przez pracownika w czasie trwania umowy o pracę przestępstwa, które uniemożliwia dalsze zatrudnianie go na zajmowanym stanowisku, jeżeli przestępstwo jest oczywiste lub zostało stwierdzone prawomocnym wyrokiem,
- 3) zawinionej przez pracownika utraty uprawnień koniecznych do wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku (40).

Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika nie może nastąpić po upływie jednego miesiąca od uzyskania przez pracodawcę wiadomości o okoliczności uzasadniającej rozwiązanie umowy (41).

Na ciężkie naruszenie przez pracownika podstawowych obowiązków pracowniczych składają się trzy elementy:

- 1) bezprawność zachowania pracownika,
- 2) naruszenie albo zagrożenie interesów pracodawcy,
- 3) zawinienie obejmujące zarówno winę umyślną, jak i rażące niedbalstwo (42).

Bezprawność zachowania pracownika jest jego działaniem lub zaniechaniem pozostającym w sprzeczności z obowiązującymi pracownika regulami prawa pracy (43). Pracodawca, zarzucając pracownikowi ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych jest obowiązany podać w doręczanym pracownikowi oświadczeniu przyczynę (bądź przyczyny) wypowiedzenia dyscyplinarnego (44). ... wskazanie przyczyny

(przyczyn) rozwiązania (wypowiedzenia) umowy przesądza o tym, że spór przed sądem pracy może toczyć się tylko w jej (ich) granicach. Inaczej rzecz ujmując, okoliczności podane pracownikowi na uzasadnienie decyzji o rozwiązaniu (wypowiedzeniu) stosunku pracy, a następnie ujawnione w postępowaniu sądowym, muszą być takie same, zaś pracodawca jest pozbawiony możliwości powoływania się przed organem rozstrzygającym spór na inne przyczyny mogące przemawiać za słuszością rozwiązania [umowy o pracę – przypis autorów] (45). W toku postępowania zainicjowanego odwołaniem pracownika od oświadczenia pracodawcy zawierającego rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia sąd bada przyczynę rozwiązania wskazaną przez pracodawcę, a nie każdą pasującą do stanu faktycznego sprawy (46).

Uzupełniająco, nadal odnosząc się do przepisów Kodeksu pracy, przedstawmy kwestię odpowiedzialności materialnej pracownika. Tę odpowiedzialność ponosi pracownik, który ze swej winy wyrządził pracodawcy szkodę (47). Widzimy, że przesłankę tej odpowiedzialności stanowi wina pracownika. Wina może przybrać postać umyślnej lub nieumyślnej. W przypadku winy nieumyślnej odpowiedzialność pracownika jest ograniczona do kwoty trzymiesięcznego wynagrodzenia przysługującego pracownikowi w dniu wyrządzenia szkody (48). To ograniczenie nie obowiązuje, jeżeli pracownik umyślnie wyrządził szkodę; wówczas jest obowiązany do jej naprawienia w pełnej wysokości (49).

„Dwojaki” reżim odpowiedzialności cywilnoprawnej (odpowiedzialność deliktowa i kontraktowa)

Nie budzi wątpliwości, że lekarz weterynarii ponosi również odpowiedzialność odszkodowawczą, czyli tę właściwą prawu cywilnemu i znajdującą podstawy prawne w ustawie z 23 kwietnia 1964 roku – Kodeks cywilny. Jednakże w odniesieniu do niej należy poczynić tę uwagę, że na gruncie Kodeksu cywilnego wyróżniamy dwa reżimy tej odpowiedzialności, to znaczy odpowiedzialność deliktową (za czyn zabroniony) oraz kontraktową (określaną również umowną).

Kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia, brzmi art. 415 wyżej przywołanego Kodeksu cywilnego, „otwierający” ty-

tuł VI, dotyczący czynów niedozwolonych. To na tym przepisie opiera się odpowiedzialność deliktowa.

Z kolei zgodnie z konstytuującym odpowiedzialność kontraktową (umowną) art. 471 Kodeksu cywilnego dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności.

M. Dymek stwierdza, że źródłem odpowiedzialności cywilnej lekarza weterynarii może być istniejące pomiędzy stronami zobowiązanie (najczęściej umowa zawarta pomiędzy lekarzem weterynarii a właścicielem zwierzęcia) lub czyn niedozwolony (to znaczy postępowanie niezgodne z prawem, zasadami etyki lekarza weterynarii lub zasadami współżycia społecznego, prowadzące do wyrządzenia szkody właścicielowi zwierzęcia) (50).

Rozpoznający sprawę sąd nie jest związany podstawą prawną roszczenia powołaną przez powoda, czyli przez stronę inicjującą proces cywilny (51) (choć raczej zgodnie przyjmują pełnomocnicy zawodowi, że wymagana od nich / od nas / należyta staranność i profesjonalny, w znaczeniu zawodowy, charakter świadczonych usług obligują do zakreślania podstaw prawnych zgłaszanych pozwem żądań (52)).

Sam ustawodawca przewiduje również przypadek mieszany, gdy podstawy odpowiedzialności są spełnione i odnośnie do odpowiedzialności deliktowej, i odnośnie do odpowiedzialności kontraktowej (53).

„Cechy wspólne” obu reżimów odpowiedzialności cywilnoprawnej

Tym, co wspólne obu reżimom odpowiedzialności cywilnoprawnej (odszkodowawczej) jest odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego wynika szkoda. Sama szkoda obejmuje i stratę, i utracone korzyści (czyli korzyści, które poszkodowany mógłby osiągnąć, gdyby nie wyrządzono mu szkody (54)).

Nie mieści się w granicach normalnego związku przyczynowego szkoda, której poszkodowany mógł uniknąć, wykorzystując swoje możliwości prowadzące do jej usunięcia (55). Co więcej, zachowanie poszkodowanego, niewykorzystującego swoich możliwości zapobieżenia powstaniu szkody albo jej

zmniejszenia bądź usunięcia, w okolicznościach konkretnego przypadku może być rozważane również w kategorii przyczynienia się (56).

„Przyczynienie się” poszkodowanego do powstania lub zwiększenia szkody

Jeżeli poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody, obowiązek jej naprawienia ulega odpowiedniemu zmniejszeniu stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy obu stron (57). Przyczynienie się do zwiększenia szkody występuje wtedy, gdy w momencie jej powstania rozmiar szkody byłby mniejsze, gdyby nie zachowanie się poszkodowanego (58).

Ciężar dowodu

To na pozwanym spoczywa ciężar wykazania, że poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody (59).

W reżimie odpowiedzialności kontraktowej obowiązuje domniemanie tego, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania jest następstwem okoliczności, za które dłużnik ponosi odpowiedzialność oraz domniemanie winy (60).

Natomiast w przypadku odpowiedzialności deliktowej wykazanie wszystkich jej przesłanek spoczywa na powodzie, który sam siebie kategoryzuje jako poszkodowanego.

Odpowiedzialność karna lekarzy weterynarii

Na gruncie ustawy z 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt przestępstwami są:

1. zabicie zwierzęcia,
2. uśmiercenie zwierzęcia,
3. dokonanie uboju zwierzęcia z naruszeniem przepisów art. 6 ust. 1, art. 33 lub art. 34 ust. 1-4 ustawy o ochronie zwierząt,
4. znęcanie się nad zwierzęciem (typem kwalifikowanym jest znęcanie się nad zwierzęciem ze szczególnym okrucieństwem) (61).

Znęcanie się zostało przez ustawodawcę zdefiniowane w art. 6 ust. 2 ustawy o ochronie zwierząt. W tym przepisie posłużył się zwrotem w szczególności; wyliczenie w nim zawarte nie jest więc wyczerpujące (stanowi katalog otwarty; jako znęcanie się nad zwierzęciem może być więc, przynajmniej teoretycznie,

kwalifikowane każde zadawanie albo świadome dopuszczanie do zadawania bólu lub cierpień (62)).

Zwróćmy uwagę na art. 6 ust. 2 pkt 8 ustawy o ochronie zwierząt, stosownie do którego za znęcanie się nad zwierzętami uznaje się dokonywanie na zwierzętach zabiegów i operacji chirurgicznych przez osoby nieposiadające wymaganych uprawnień bądź niezgodnie z zasadami sztuki lekarsko-weterynaryjne, bez zachowania koniecznej ostrożności i oględności oraz w sposób sprawiający ból, któremu można zapobiec.

Odnośnie do postulowanej przez nas konieczności zasięgnięcia opinii

Jesteśmy zdania, że *lege artis* stwierdzenie, iż zabieg lub operację chirurgiczną przeprowadzono niezgodnie z zasadami sztuki lekarsko-weterynaryjnej, wymaga zasięgnięcia opinii biegłego albo biegłych – bowiem nie może obyć się bez zasięgnięcia wiadomości specjalnych (63) (stąd prokurator w postępowaniu przygotowawczym i sąd w postępowaniu jurysdykcyjnym nie powinni poprzestać na własnej ocenie (64)).

Znaczenie dowodu z opinii biegłego w procesie karnym (i kwestia oceny tego dowodu)

Panuje przekonanie, że dowód z opinii biegłego jest najmocniejszym dowodem (i w zasadzie odpowiada ono naszemu doświadczeniu z praktyki). Jednakże nie traćmy z pola widzenia, iż opinia biegłego z perspektywy przepisu postępowania (65) nie jest z mocy prawa dowodem silniejszym czy z założenia niepodważalnym; podlega tym samym kryteriom oceny, co pozostałe dowody (66).

Jeżeli opinia jest niepełna lub niejasna albo gdy zachodzi sprzeczność w samej opinii lub między różnymi opiniami w tej samej sprawie, można wezwać ponownie tych samych biegłych lub powołać innych (67). Oparcie ustaleń o niepełną i wewnętrznie sprzeczną opinię może za sobą pociągać błędne ustalenia faktyczne (68).

Przestępstwo znęcania się nad zwierzętami: czynność sprawcza i zamiar

... do bytu przestępstwa znęcania się nad zwierzętami nie jest konieczne dążenie sprawcy wprost do zadania zwierzęciu cierpienia [...] przestępstwo znęcania się nad zwierzętami w swojej konstrukcji wymaga zaistnienia po stronie sprawcy winy umyślnej w zamiarze bezpośrednim [...] zamiar ten należy badać w odniesieniu do samej czynności sprawczej, nie zaś do woli sprawcy zadania bólu lub cierpienia zwierzęciu. Ból lub cierpienie zwierzęcia mają charakter zbiektywizowany i ich rzeczywisty byt jest niezależny od tego, czy sprawca wprost do nich dążył. Przedmiotem ochrony ustawowej jest bowiem ochrona zwierząt przed cierpieniem i bólem, zaś na ich doznanie nie ma w praktyce wpływu motywacja sprawcy (69).

Podsumowanie

Pojęcie odpowiedzialności prawnej lekarza weterynarii jest szerokie. Całkowicie uprawnione będzie zaliczenie do niej odpowiedzialności zawodowej, dyscyplinarnej, cywilnoprawnej i karnej. Przy tym, co oczywiste, określone zdarzenie wcale nie musi powodować, że ziszcza się przesłanki każdego z reżimów odpowiedzialności (przewinienie zawodowe nie musi przecież wyczerpywać znamion przestępstwa; nadto, jeżeli nie zachodzi podstawa wygaśnięcia stosunku pracy z mocy samego prawa, kwestia ewentualnego wypowiedzenia dyscyplinarnego spoczywa w gestii pracodawcy).

W każdym z reżimów ogólnie ujmowanej odpowiedzialności prawnej lekarza weterynarii, lekarz weterynarii ma prawo do obrony (i w ujęciu karnoprocesowym, i na gruncie postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, dyscyplinarnej, odszkodowawczej – wszak *de facto* również w tych sprawach może odpiierać twierdzenia strony przeciwnej).

Naszym celem w publikacji niniejszego artykułu jest przedstawienie typów odpowiedzialności prawnej przy jednoczesnym, choć możliwie zwięzłym, narysowaniu specyfiki każdego z nich. ●

Przypisy

1. W odniesieniu do lekarza weterynarii – zob. zwłaszcza: uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 4 listopada 2021 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt II K 99/21. Natomiast „ogólnie”

w odniesieniu do odpowiedzialności zawodowej – zob.: uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 15 lipca 2010 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt SDI 12/10.

2. Tak: Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyżej przywołanego wyroku z 4 listopada 2021 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt II K 99/21.
3. Z delegacji (upoważnienia) zawartego w art. 37 pkt 1 ustawy z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych.
4. Art. 62 ust. 2 ustawy z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych.
5. W art. 45a ustawy z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych czytamy: Za obwinionego uważa się lekarza weterynarii, wobec którego w toku postępowania wyjaśniającego właściwy rzecznik odpowiedzialności zawodowej wydał postanowienie o przedstawieniu zarzutów lub przeciwko któremu skierował do sądu lekarsko-weterynaryjnego wniosek o ukaranie.
6. § 16 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 29 lipca 1993 roku w sprawie postępowania dotyczącego odpowiedzialności zawodowej lekarzy weterynarii.
7. § 17 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 29 lipca 1993 roku w sprawie postępowania dotyczącego odpowiedzialności zawodowej lekarzy weterynarii.
8. § 17 ust. 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 29 lipca 1993 roku w sprawie postępowania dotyczącego odpowiedzialności zawodowej lekarzy weterynarii.
9. § 19 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 29 lipca 1993 roku w sprawie postępowania dotyczącego odpowiedzialności zawodowej lekarzy weterynarii.
10. § 21 ust. 1-2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 29 lipca 1993 roku w sprawie postępowania dotyczącego odpowiedzialności zawodowej lekarzy weterynarii.
11. Art. 58 ustawy z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych. Na marginesie zwracamy uwagę, że o ile w § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 29 lipca 1993 roku w sprawie postępowania dotyczącego odpowiedzialności zawodowej lekarzy weterynarii jest mowa tylko o adwokatach, o tyle uprzednio powołany art. 58 rzonej ustawy stanowi także o lekarzach weterynarii oraz radcach prawnych. Rozporządzenie pochodzi z 29 lipca 1993 roku, sprzed „rozszerzenia” uprawnień radców prawnych o obronę, dokonanego 1 lipca 2015 roku mocą ustawy nowelizacyjnej – ustawy z 27 września 2013 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw.
12. § 14 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 29 lipca 1993 roku w sprawie postępowania dotyczącego odpowiedzialności zawodowej lekarzy weterynarii.
13. § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 29 lipca 1993 roku w sprawie postępowania dotyczącego odpowiedzialności zawodowej lekarzy weterynarii.
14. § 14 ust. 4 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 29 lipca 1993 roku w sprawie postępowania dotyczącego odpowiedzialności zawodowej lekarzy weterynarii.
15. Art. 46b ust. 1 ustawy z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych.
16. Art. 46c ust. 1 ustawy z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych.
17. Art. 46 ust. 1 ustawy z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych.
18. Jeżeli mowa o odwołaniu, w żadnym przepisie ustawodawca nie ogranicza skarżącego katalogiem dopuszczalnych zarzutów. Inaczej czyni to ustawodawca w odniesieniu do kasacji (vide: art. 46c ust. 1 ustawy z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych). Z kolei w przepisie wykonawczym ograniczono skarżącego, którym jest pokrzywdzony, o zarzut rażącej niewspółmierności kary, służący obwinionemu oraz rzecznikowi odpowiedzialności zawodowej.
19. Art. 46c ust. 1 zd. 2 ustawy z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych.
20. § 43 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 29 lipca 1993 roku w sprawie postępowania dotyczącego odpowiedzialności zawodowej lekarzy weterynarii.
21. § 43 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 29 lipca 1993 roku w sprawie postępowania dotyczącego odpowiedzialności zawodowej lekarzy weterynarii.
22. Art. 46b ust. 1 ustawy z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych.
23. Art. 46e ust. 2 ustawy z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych.
24. Art. 46b ustawy z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych.
25. Art. 51 ust. 1 ustawy z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych.
26. Art. 51 ust. 2 ustawy z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych.
27. Art. 51 ust. 3 ustawy z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych.
28. Art. 51 ust. 4 ustawy z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych.
29. Art. 52 ustawy z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych.
30. Art. 56 ust. 1 ustawy z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych.
31. Art. 56 ust. 2 ustawy z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych.
32. Art. 56 ust. 4 ustawy z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych.
33. Zob.: uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 7 września 2021 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt I KK 190/20; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2019 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt I KK 13/18.
34. Tak: Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 23 stycznia 2019 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt I KK 13/18, również wydanym w odniesieniu do przepisów ustawy z 2 grudnia 2009 roku I o izbach lekarskich.
35. Art. 60 ust. 2 ustawy z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych.
36. Art. 60 ust. 2 pkt 3 ustawy z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych.
37. Art. 51 ust. 3 ustawy z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych.
38. Art. 63 ust. 1 ustawy z 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych.
39. Art. 30 § 1 pkt 3 ustawy z 26 czerwca 1974 roku – Kodeks pracy.
40. Art. 52 § 1 ustawy z 26 czerwca 1974 roku – Kodeks pracy.
41. Art. 52 § 2 ustawy z 26 czerwca 1974 roku – Kodeks pracy.
42. Zob.: uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 5 grudnia 2023 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt I PSK 78/23.
43. Tamże.
44. Zob.: uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 28 listopada 2023 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt III PSK 1/23.
45. Tamże.
46. Zob.: uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 28 listopada 2023 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt II PSK 103/22.

47. Art. 114 ustawy z 26 czerwca 1974 roku – Kodeks pracy.
48. Art. 119 ustawy z 26 czerwca 1974 roku – Kodeks pracy.
49. Art. 122 ustawy z 26 czerwca 1974 roku – Kodeks pracy.
50. Tak: M. Dymek, Odpowiedzialność cywilna lekarza weterynarii w prawie polskim [w:] Przegląd ochrony środowiska, nr 3 (2012).
51. Zob.: uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 30 października 2019 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt V CSK 334/18, w którym czytamy: Powołanie się przez powoda na podstawę faktyczną żądania, która może być kwalifikowana według różnych podstaw prawnych, uzasadnia rozważenie przez sąd każdej z nich przy rozstrzygnięciu sprawy. Zob. także: uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 14 grudnia 2018 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt I CSK 667/17: Ustawodawca nie wymaga, aby powód określał podstawę prawną dochodzonego żądania, gdyż jego kwalifikacja prawna jest obowiązkiem sądu.
52. Zresztą, trafnie spostrzegł to Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 7 lipca 2017 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt V CSK 660/16: Podanie błędnej podstawy prawnej nie może wywołać negatywnych skutków dla powoda, niemniej jednak wskazanie w pozwie przez profesjonalnego pełnomocnika podstawy prawnej żądania, mimo braku takiego obowiązku, może spowodować ukierunkowanie postępowania i pozwolić na zidentyfikowanie charakteru zgłoszonego żądania, a zatem i okoliczności decydujących o jego zasadności. W dalszej części uzasadnienia Sąd Najwyższy nieco łagodzi ton: Ukierunkowanie to nie może jednak oznaczać formalnego związania sądu podaną podstawą prawną zwłaszcza, gdy okoliczności faktyczne mogą stanowić oparcie dla innej, adekwatnej podstawy prawnej.
53. Z zasady okoliczność, że działanie lub zaniechanie, z którego szkoda wynika, stanowiło niewykonanie lub nienależyte wykonanie istniejącego uprzednio zobowiązania, nie wyłącza roszczenia o naprawienie szkody z tytułu czynu niedozwolonego – vide: art. 443 ustawy z 23 kwietnia 1964 roku – Kodeks cywilny.
54. Art. 361 ustawy z 23 kwietnia 1964 roku – Kodeks cywilny.
55. Zob.: uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 31 lipca 2024 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt I CSK 1082/23.
56. Zob.: uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 18 sierpnia 2020 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt I CSK 74/20. Zob. również: uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2007 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt II CSK 348/07.
57. Art. 362 ustawy z 23 kwietnia 1964 roku – Kodeks cywilny.
58. Zob.: uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 9 lutego 2024 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt II CSK 1871/22.
59. Tamże.
60. Zob.: R. Tanajewska [w:] Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany, red. P. Nazaruk, LEX/el. 2024, art. 471, oraz: A. Lutkiewicz – Rucińska [w:] Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany, red. M. Balwicka – Szczyrba, A. Sylwestrak, LEX/el. 2024, art. 471. Zob. także chociażby: uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 28 grudnia 2023 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt II CSK 596/22, i uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 3 sierpnia 2022 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt V AGa 44/22.
61. Art. 35 ust. 1-2 ustawy z 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt.
62. Zob. zwłaszcza: uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 19 października 2023 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt I KK 84/23 czy uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 7 lipca 2020 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt II KK 222/19.
63. Art. 193 § 1 ustawy z 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego.
64. Zob.: uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 10 lutego 2021 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt IV KK 574/20 – w kontekście przeciętnych umiejętności i przeciętnej wiedzy, mogącej zostać zastąpiona doświadczeniem sędziowskim oraz umiejętności i wiedzy wykraczającej ponad przeciętną.
65. Mowa o art. 7 ustawy z 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego, statuującym tak zwaną zasadę swobodnej oceny dowodów. Przepis stanowi: Organy postępowania kształtują swe przekonanie na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów, ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego.
66. Zob. zwłaszcza: uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 21 listopada 2018 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt II Aka 332/18.
67. Art. 201 ustawy z 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego.
68. Tak: Sąd Apelacyjny w Białymstoku w uzasadnieniu wyroku z 4 lipca 2023 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt II Aka 44/23.
69. Zob.: uzasadnienie wyżej poprzednio już przywołanego wyroku Sądu Najwyższego z 19 października 2023 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt I KK 84/23. Tożsamo: Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 7 lipca 2020 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt II K 222/19 i w uzasadnieniu wyroku z 16 listopada 2009 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt V KK 187/09 oraz Sąd Apelacyjny w Poznaniu w uzasadnieniu wyroku z 13 kwietnia 2021 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt II Aka 4/21.

Amelia Konieczna-Bagińska
Miłosz Bagiński-Zyta, radcowie prawni
 e-mail: m.baginski-zyta@kbz-kancelaria.pl

Analizatory **Weterynaryjne.pl**

SYSTEM DO BADAŃ PCR W TWOJEJ LECZNICY

Wykrywanie kodu genetycznego zwierzęcych patogenów

- ▶ Koszt badania od 32zł
- ▶ Łatwy w użyciu - przetestuj u siebie
- ▶ Najwyższa dokładność
- ▶ Panel odkleśzczowy: **Anaplasma Ehrlichia Borelia Babesia**
- ▶ Parametry
dla psa: 26 patogenów
dla kota: 21 patogenów
dla zwierząt egzotycznych: 21 patogenów

Zadzwoń po więcej informacji: **Marek 601 845 055** **Dominika 667 300 762**